

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
Бойко Валерії Андріївни
«Імерсивні технології проєктування у візуально-комунікативному
контексті дизайну в Україні»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
за спеціальністю 022 «Дизайн»

Актуальність теми дослідження. Актуальність обраної теми не викликає сумнівів і підтверджується сучасними тенденціями розвитку дизайн-освіти, мультимедійних технологій та візуальної комунікації. У XXI столітті відбувається безпрецедентне зростання ролі імерсивних технологій (AR, VR, MR, XR), які стали не лише інструментами розваг чи комерції, а й засобами культурної репрезентації, формування суспільних цінностей та збереження національної пам'яті. Для України, яка перебуває у стані глибоких суспільно-політичних трансформацій та воєнних викликів, дослідження імерсивних технологій набуває подвійного значення, з одного боку, інтегруючи український дизайн у глобальний контекст, з іншого — сприяючи зміцненню національної ідентичності через сучасні візуальні практики. Адже сьогодні саме завдяки інноваційним мультимедійним рішенням можна створювати унікальні освітні, культурні та мистецькі проєкти, що впливають на формування ціннісних орієнтирів суспільства.

Таким чином, дослідження Валерії Андріївни Бойко цілком відповідає сучасним потребам науки і практики дизайну, адже комплексно аналізує застосування імерсивних технологій у візуально-комунікативному контексті дизайн-проєктування, що має фундаментальне значення для розвитку галузі дизайну в Україні.

Відповідність змісту розділів заявленій темі. Структура дисертації вирізняється логічністю та цілісністю. Авторка послідовно рухається від теоретичних положень до прикладних аспектів, що повністю відповідає заявленій темі та завданням дослідження.

У першому розділі здійснено системний огляд наукових джерел, вивчено понятійно-категоріальний апарат, введено низку уточнень і дефініцій, що важливо для упорядкування сучасної термінології у сфері дизайну та імерсивних технологій.

Другий розділ має аналітико-методологічний характер: представлено типологізацію AR-, VR-, MR- та XR-технологій у контексті візуальних комунікацій, виокремлено їхні функції й можливості у сфері дизайну. Варто підкреслити, що авторка надала критичний аналіз проєктних характеристик відповідних інструментів (у тому числі – на основі закордонного досвіду), який дозволяє осмислити потенціал імерсивних технологій у художньо-практичній діяльності.

У третьому розділі увага зосереджена на українському контексті проблеми дослідження. Досліджено специфіку застосування імерсивних технологій у рекламі, сценографії та музейно-виставковій практиці, наведено приклади показових реалізацій. Завдяки цьому розділ має вагоме практичне значення та демонструє прикладне підґрунтя дисертації, спираючись на візуальний матеріал додатків та підсумки інтерв'ю з фахівцями.

Загалом, послідовність розділів і їхній зміст повністю корелюють із метою й завданнями дослідження, що свідчить про завершеність і внутрішню гармонійність дисертаційної роботи. Висновки чітко і лаконічно концентрують основні дослідницькі результати, що дозволяє простежити їхню поступовість і логічність. Доречними і показовими у контексті дослідження є таблиці і схеми, розроблені здобувачкою на основі етапних підсумків, що завдяки такому формату краще презентують суть виконаної роботи.

Наукова новизна. Наукова новизна дисертаційної роботи В. Бойко полягає у комплексному розгляді імерсивних технологій у візуально-комунікативному контексті дизайну, що досі не отримало системного висвітлення у вітчизняній науці.

Авторка вперше вводить у науковий обіг поняття «імерсивно-модифікований проєкт», що дозволяє конкретизувати особливості

дизайнерських об'єктів, у структурі яких інтегровано ефекти занурення. Це поняття формує нове методологічне поле для подальших досліджень у сфері дизайну.

Крім того, у дисертації розроблено алгоритм імерсивного проектування, який систематизує послідовність операцій і прийомів створення візуально-комунікативних рішень із використанням AR/VR/MR/XR. Така методологічна розробка є вагомим внеском у розвиток дизайн-освіти та практичної діяльності.

У дисертації уточнено й розширено класифікаційні підходи: зокрема, авторка обґрунтовує поділ на активну та пасивну імерсивність дизайн-проектів, а також виокремлює прикладний та естетичний виміри відповідних технологій. Це поглиблює теоретико-практичне розуміння впровадження імерсивного проектного інструментарію й робить дослідження цінним для академічного середовища.

Загалом, новизна роботи полягає у визначенні актуальних інноваційних принципів концептуальних розробок у сучасному дизайні, відповідних термінологічних уточнень та практичних рекомендацій, що створює передумови для розвитку національної стратегії імерсивного проектування.

Теоретичне і практичне значення. Теоретичне значення дисертації В. Бойко полягає в систематизації та поглибленні знань про імерсивні технології як важливу складову сучасного дизайн-процесу. Авторка не лише узагальнила наукові джерела, а й уточнила понятійно-категоріальний апарат, що забезпечує фундамент для подальших досліджень. Введення нових дефініцій («імерсивно-модифікований проєкт») та пропозиція алгоритму імерсивного проектування розширюють методологічну базу дизайн-практик, створюють умови для більш глибокого аналізу цифрових трансформацій у візуальній комунікації.

Практичне значення роботи не менш важливе: результати дослідження можуть бути застосовані в освітньому процесі закладів вищої освіти мистецького та технічного спрямування при викладанні дисциплін, пов'язаних із мультимедіа, відеодизайном, рекламно-експозиційною діяльністю тощо. Запропоновані практичні підходи розробки можуть стати основою для створення

нових навчальних програм і курсів. Окрім того, висновки дисертації мають практичну значущість у сфері реклами, сценографії, музейно-виставкової діяльності тощо, де імерсивні технології виступають як дієвий засіб залучення аудиторії, формування позитивного емоційного досвіду й створення унікального мистецького продукту.

Дискусійні моменти та зауваження. Дослідження відзначається високим рівнем ґрунтовності та наукової новизни, однак деякі моменти можуть стати предметом подальшої дискусії:

1. Насамперед, у роботі можна було б ширше представити міжнародний досвід інтеграції імерсивних технологій у дизайн, зокрема кейси останніх років, що дозволило б зробити порівняння більш репрезентативним.
2. Ілюстративний матеріал додатків до дисертації об'ємний і цікавий, однак, деяким із наведених проєктів здобувачкою приділено замало уваги при аналізі.
3. Дослідження, у контексті обраної теми, розвивається на межі естетичного і технологічного, тому, на нашу думку, варто було б акцентувати цей момент в окремому підрозділі і більш глибоко простежити цей зв'язок у форматі імерсивного дизайн-проєкту.
4. Окремі фрагменти тексту потребують стилістичного доопрацювання для досягнення більшої академічної чіткості.

Сформульовані зауваження не є критичними, мають рекомендаційний характер і не знижують наукової цінності роботи.

Висновок. Дисертаційна робота Бойко Валерії Андріївни «Імерсивні технології проєктування у візуально-комунікативному контексті дизайну в Україні» є завершеною науковою працею, що вирізняється високим рівнем теоретичної обґрунтованості, методологічної новизни та практичної значущості. Здобувачка виявила здатність до системного аналізу складного наукового матеріалу, запропонувала власні концептуальні підходи та довела їх переконливість через власні аналітичні результати.

Дисертаційна робота Бойко Валерії Андріївни «Імерсивні технології проектування у візуально-комунікативному контексті дизайну в Україні» відповідає спеціальності 022 – Дизайн та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2012 р. № 44 (із змінами); «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами); «Вимогам до оформлення дисертації», затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 зі змінами).

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація заслуговує на високу оцінку, а її авторка – на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 – Дизайн.

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат мистецтвознавства,
професор, професор кафедри графічного дизайну
Київського національного університету
культури і мистецтв

Світлана ОБОРСЬКА

Підпис	<i>С.Оборська</i>	завідуючою.
Начальник ВК	<i>Оборська</i>	
"05"	09	2025 р.